

NB8 ekspertu ziņojums

Ievads

2010. gada pavasarī Latvija un Dānija, kas bija attiecīgi Baltijas Ministru padomes un Ziemeļvalstu Ārpolitikas sadarbības prezidējošās valstis, nolēma izveidot ekspertu grupu, kas meklētu iespējas uzlabot Ziemeļvalstu un Baltijas valstu (NB8) sadarbību, lai stiprinātu to attiecības un efektīvāk reaģētu uz kopējiem reģionālajiem un globālajiem izaicinājumiem. Šis ziņojums ir izstrādāts minētās iniciatīvas rezultātā.

Lai sagatavotu šo ziņojumu, 2010. gada jūnijā mēs devāmies vizīšu tūrē pa reģiona valstīm. Ļoti īsā laikā izdevās noorganizēt vērtīgas tikšanās ar ministriem, parlamentu deputātiem, augstākajām amatpersonām, pētniekiem un pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem. Mēs esam pateicīgi visiem, kuri bija gatavi mūs satikt un dalīties ar savām idejām un ieteikumiem.

Šajā ziņojumā iekļauto ieteikumu pamatā ir gan konkrēti ierosinājumi, gan vispārīgas idejas, kuras tika izteiktas mūsu vizīšu tūres laikā. Sākotnēji mēs koncentrējāmies galvenokārt uz NB8 sadarbību ārpolitikas un drošības politikas jomā. Tomēr drīz izrādījās, ka pilnībā norobežoties no citiem jautājumiem nav iespējams. Tāpēc savā ziņojumā esam iekļāvuši ieteikumus arī attiecībā uz dažām citām svarīgām jomām.

Mūsu ziņojums sastāv no divām daļām: vīzijas jeb idejiskās daļas un ieteikumiem. Pirmajā daļā mūsu mērķis bija plašāk paraudzīties uz NB8 sadarbības attīstību pagātnē, tagadnē un nākotnē, tajā mēs esam centušies iezīmēt nepilnības mūsu attiecībās, kuras mums būtu jācenšas novērst. Ieteikumu daļā esam iekļāvuši konkrētus ierosinājumus šādās jomās:

- dialogi ārpolitikas jautājumos,
- sadarbība attiecībā uz diplomātiskajām pārstāvniecībām,
- civilā aizsardzība, ieskaitot kibernetiku,
- sadarbība aizsardzības jautājumos,
- enerģētika,
- NB8 zīmols.

Lai gan dažas no šīm jomām jau ir skartas citos konceptuālajos dokumentos, piemēram, 2009. gada Stoltenberga ziņojumā un ES Stratēģijā Baltijas jūras reģionam, mūsu mērķis nebija radīt alternatīvu šiem dokumentiem. Mēs drīzāk centāmies palūkoties uz minētajiem jautājumiem tieši no NB8 redzes punkta un sagatavot praktisku ziņojumu, kurā ir atrodami ļoti konkrēti ieteikumi.

Mūsu ieteikumu īstenošana NB8 ārlietu ministriem jāizvērtē sanāksmē, kas notiks 2011. gada augustā.

Valdis Birkavs

Sērens Gāde [*Søren Gade*]

Rīga

Kopenhāgena

2010. gada augusts

NB8 attiecības. Pagātne, tagadne un nākotne

Kā ir attīstījušās Ziemeļvalstu un Baltijas valstu attiecības?

Vēsturiski šā reģiona valstis ir bijušas saistītas un mijiedarbojušās gadsimtiem ilgi, un šīs mijiedarbības noteicošs faktors ir bijusi savstarpējā tirdzniecība. Tomēr visdziļākā saikne izveidojās 20. gadsimta 90. gados, kad mūsu darba kārtības lielākā daļa nebija saistīta ar tirdzniecības jautājumiem. Ziemeļvalstis bija to valstu vidū, kas visvairāk atbalstīja Baltijas valstu neatkarību, un to publiskais atbalsts būtiski iespaidoja arī sabiedrības viedokli pasaulē. Vēlāk tās arī pirmās atvēra savas robežas, ieviešot bezvīzu režīmus ar Baltijas valstīm. Tas Baltijas valstīs radīja patiesas simpātijas pret Ziemeļu tautām un bija stabils pamats turpmākajai formālajai un neformālajai sadarbībai.

Ziemeļu kaimiņi sniedza lielu atbalstu Baltijas valstīm laikā, kad tās atguva neatkarību, un vēlāk – kad tās integrējās Eiropas un transatlantijas struktūrās. Ziemeļvalstis un Baltijas valstis sadarbojās dažādās jomās un dažādos līmeņos; politiķi, ierēdņi un pilsonisko sabiedrību pārstāvji dibināja kontaktus un veidoja sadarbību. Ziemeļvalstis aktīvi palīdzēja Baltijas valstīm sagatavoties integrācijai Eiropas Savienībā (ES) un NATO, būtiski paātrinot šos procesus kopumā. Tās pārliecinoši un aktīvi darbojās ES un NATO ietvaros, aizstāvot Baltijas valstu integrācijas intereses.

Šajā periodā sabiedrība Baltijas valstīs bija ļoti labi informēta par Ziemeļvalstu atbalstu un izveidojās ļoti stabilas Ziemeļvalstu un Baltijas valstu sadarbības tradīcijas. Sabiedrība saprata, cik liela pievienotā vērtība gan Baltijas valstīs, gan Ziemeļvalstīs ir stiprākai savstarpējai sadarbībai. Baltijas valstīm šī pievienotā vērtība bija Ziemeļvalstu pieredze un atbalsts, kam pateicoties bija iespējams sasniegt svarīgus ārpolitikas un drošības politikas mērķus. Savukārt Ziemeļvalstis vēlējās stiprināt attiecības ar saviem Baltijas kaimiņiem un veicināt ekonomisko labklājību un politisko stabilitāti reģionā. Šī sadarbība mazajām valstīm radīja arī kopības un solidaritātes izjūtu.

Pēc tam, kad Baltijas valstis pievienojās ES un NATO, sadarbības veids mainījās. Ziemeļvalstu pieeja kļuva mazāk aktīva, tādējādi ļaujot Baltijas valstīm pašam pielāgoties savam jaunajam statusam Eiropā. Rezultātā Ziemeļvalstu aktivitāte, iesaistoties Baltijas valstu turpmākajā politiskajā izaugsmē, mazinājās, samazinot, piemēram, konsultatīvo atbalstu un palīdzību. Pašas Baltijas valstis bija sajūsminātas par saviem panākumiem, sasniedzot nozīmīgos ārpolitiskos mērķus. Tajā pašā laikā tām vēl bija daudz jādara, lai pielāgotos jaunajai videi un iesaistītos ES un NATO struktūru ikdienas darbībā.

Kaut arī starptautiskajās organizācijās tika izveidoti stabili (gan formāli, gan neformāli) konsultāciju mehānismi (piemēram, NB6 Eiropas Savienības ietvaros), kopīga mērķa sajūta sāka pamazām gaist. Astoņu valstu politiskās sadarbības potenciāls palika nedz pilnībā izmantots, nedz arī tālāk attīstīts.

Nedaudz paradoksāli ir tas, ka visaptverošas politiskās NB8 sadarbības sāka pietrūkt tieši tajā laikā, kad Ziemeļvalstu uzņēmumi sāka aktīvi ienākt Baltijas valstu tirgos, galvenokārt veicot tiešus ieguldījumus un veidojot partnerattiecības.

Sadarbības tradīcija un prakse tika uzturēta ar jau izveidoto struktūru un formalizēta dialoga palīdzību. Tomēr NB8 partneri labi attīstīto sadarbības un kontaktu tīklu būtu varējuši izmantot veiksmīgāk, lai laikus sūtītu politiskos signālus vai lai meklētu visaptverošus risinājumus reģiona problēmām.

Kādas pašlaik ir Ziemeļvalstu un Baltijas valstu attiecības?

Mums ir ļoti labi izveidots sadarbības tīkls. Bez NB8 valstīm aktīvi darbojas arī vairākas reģionālās organizācijas, tostarp Ziemeļvalstu Ministru padome, Baltijas Asambleja, Ziemeļu Padome, Eiropas Savienība, Baltijas Jūras valstu padome, Eiropas Padome un NATO. Aktīvi notiek praktiskā sadarbība dažādās jomās un dažādos līmeņos.

Tajā pašā laikā lielu daļu aktivitātes drīzāk nosaka ieradums un tradīcija uzturēt pastāvošo praksi, procedūras un struktūras, nevis konkrēti kopīgi politiskās sadarbības mērķi.

Pasaules finanšu un ekonomikas krīze ir pierādījusi mūsu savstarpējo atkarību, kā arī nepieciešamību sadarboties gan starptautiski, gan reģionāli. Tas attiecas arī uz Ziemeļvalstu un Baltijas valstu reģionu, neskatoties uz mūsu nacionālajām atšķirībām.

Ziemeļvalstu un Baltijas valstu sadarbība sevī ietver daudz vairāk nekā tikai valdību sadarbību un sadarbību valdībām. Ievērojamu šīs sadarbības daļu veido pilsoniskās sabiedrības un to pārstāvji. Diemžēl pašlaik Ziemeļvalstu un Baltijas valstu sadarbības redzamība plašākai sabiedrībai ir mazinājusies. Tāpēc, stiprinot un koncentrējot sadarbību, īpaša uzmanība jāpievērš tām jomām, kurās sadarbība var panākt izmaiņas un nodrošināt patiesu pievienoto vērtību visos līmeņos. Sadarbībai ir jādod konkrētus rezultātus, kas nestu labumu gan pilsoņiem, gan organizācijām un uzņēmējdarbības videi.

Kādam vajadzētu būt mūsu nākotnes mērķim?

Globalizācijas diktētie izaicinājumi ir pārvarami, vienīgi attīstot starptautisko un reģionālo sadarbību. Daudzās jomās astoņu Ziemeļvalstu un Baltijas valstu sadarbība palīdzētu stiprināt un palielināt gan visa reģiona, gan arī katras atsevišķas šī reģiona valsts ietekmi (uzskatāms piemērs ir sešu Ziemeļvalstu un Baltijas valstu veikums Eiropas Savienībā attiecībā uz Baltijas jūras reģiona stratēģiju). Ziemeļvalstu un Baltijas valstu sadarbība ir būtiska arī, lai palielinātu reģiona konkurētspēju pasaulē.

Ciešāka mijiedarbība starp visām astoņām Ziemeļvalstīm un Baltijas valstīm un to resursu apvienošana iegūst papildu nozīmi, ja uz to raugās saistībā ar reģionālajām apvienošanās tendencēm gan Eiropā, gan pasaulē, jo īpaši, ņemot vērā 10–20 gadu perspektīvu.

Ziemeļvalstis un Baltijas valstis vieno ciešas kultūrvēsturiskas saiknes, un mums būtu jācenšas šīs saiknes un identitāti attīstīt tālāk, lai pilnībā izmantotu reģiona potenciālu ilgtermiņa perspektīvā. Jo stiprāks kļūst reģions ekonomiskās attīstības, dzīves līmeņa, valsts pārvaldes prakses u. c. ziņā, jo konkurētspējīgāks būs gan viss Ziemeļvalstu un Baltijas valstu reģions, gan atsevišķas tā valstis.

Astoņām Ziemeļvalstīm un Baltijas valstīm jāvienojas par kopīgu darba kārtību. Visām astoņām valstīm šī darba kārtība ir jāatbalsta, nodrošinot augsta līmeņa politisku apņemšanos, iniciatīvu un izpratni. Turklāt plaši izplatīts ir pieņēmums, ka ciešāka trīs Baltijas valstu integrācija un kopīgo interešu un mērķu definēšana un paušana (iedvesmojoties no Ziemeļvalstu sadarbības pieredzes un turpinot pilnveidot jau esošo Baltijas valstu labās sadarbības praksi) būs būtisks ieguldījums mērķtiecīgākā Ziemeļvalstu un Baltijas valstu sadarbībā.

Tomēr ir svarīgi uzsvērt – lai gan mērķis ir ciešāka sadarbība un integrācija reģionā, katra no astoņām reģiona valstīm tiecas saglabāt pati savu unikālo identitāti. Katrai valstij ir pašai savas intereses un dienas kārtības. Šajā ziņā NB8 “formula” ir lieliski piemērota visu valstu interešu ievērošanai – tā ir pietiekami plaša, lai katra valsts varētu attīstīt savu identitāti, un tajā pašā laikā pietiekami konkrēta, lai ietvertu piederību noteiktam reģionam ar noteiktām vērtībām un kvalitātēm.

Nav nepieciešamas jaunas reģionālās struktūras; patiešām, ir eksperti, kas atbalsta daudzu jau esošo struktūru likvidēšanu, kuras daži uzskata par nevajadzīgām un neefektīvām. Tomēr, nosakot atbilstošu un aktīvu Ziemeļvalstu un Baltijas valstu darba kārtību, jautājums par šo struktūru skaitu un kvalitāti iegūs otršķirīgu nozīmi. Turklāt visas šīs struktūras iespējams pienācīgi izmantot, ja atrod patiesi kopīgus un visām pusēm svarīgus mērķus.

ES un NATO nodrošinātos instrumentus un iespējas var veiksmīgi izmantot, lai veicinātu astoņu Ziemeļvalstu un Baltijas valstu koncentrēšanos uz kopīgiem mērķiem. Piemēram, ES Baltijas jūras reģiona stratēģija ir integrēta un vispusīgs instruments reģiona būtiskāko problēmu risināšanai. Labi izveidotie Ziemeļvalstu un Baltijas valstu sadarbības tīkli var tikt efektīvi izmantoti šīs stratēģijas īstenošanai. Vairākās jomās šī stratēģija var stimulēt mērķtiecīgāku Ziemeļvalstu un Baltijas valstu sadarbību. Astoņu reģiona valstu rīcības ciešāka koordinācija varētu veicināt arī labāku ES un NATO sadarbību.

Lai Ziemeļvalstu un Baltijas valstu sadarbība būtu nepārtraukta un ilgtspējīga, tai jāsakņojas sabiedrības attieksmē un uzskatos. Tā kā sabiedrības viedokli nosaka priekšstats par partneriem un informētība par to aktivitātēm, ir būtiski atgūt pozitīvu interesi un informētību par Ziemeļvalstīm Baltijas valstīs un otrādi.

Tāpēc turpmākā Ziemeļvalstu un Baltijas valstu sadarbība jāorientē uz kopīgu darba kārtību, kurā cieša reģiona valstu sadarbība nodrošinās gan visa reģiona, gan katras tā valsts attīstību. Tai būtu jāpalielina reģiona starptautiskā politiskā un ekonomiskā ietekme un jādod pievienotā vērtība Ziemeļvalstīm un Baltijas valstīm.

NB8 ekspertu ieteikumi

Dialogs ārpolitikas un drošības politikas jautājumos

Kā mēs varam palielināt NB8 ietekmi?

NB8 sadarbība noris vairākos ārpolitikas un drošības politikas dialoga līmeņos. Notiek premjerministru, ārlietu ministru, aizsardzības ministru un parlamentu deputātu tikšanās. Notiek arī ierēdņu sanāksmes dažādās jomās¹. Šī dialoga rezultāti ir samērā labi. Tomēr tikai nedaudzos gadījumos NB8 ir skaidri sadzirdēta starptautiskā mērogā. Ciešāka Ziemeļvalstu un Baltijas valstu sadarbība ārpolitikas un drošības politikas jomā varētu palielināt politisko ietekmi, ja Ziemeļvalstis un Baltijas valstis runātu vienā balsī. Tāpēc mums šķiet, ka ir nepieciešama ciešāka un efektīvāka NB8 sadarbība ārpolitikas jomā, starptautiskajās organizācijās.

Saistībā ar NB8 sadarbību jau iepriekš ir ieteikts paust vienotu viedokli, piemēram, nākot klajā ar kopīgiem politiskiem paziņojumiem pēc NB8 ministru sanāksmēm. Šādi paziņojumi ir iepriekš jāplāno un jāapsver. Tāpēc nākamās NB8 ministru sanāksmes uzņēmējvalstij būtu jāapsver kopīga paziņojuma projekta sagatavošana un izplatīšana pirms sanāksmes.

1. Pēc ministru sanāksmēm būtu jāpieņem vairāk kopīgu politisko paziņojumu.

Kā mēs varam panākt, lai šis dialogs būtu efektīvāks un atbilstošāks?

Ekspertu vizīšu tūres laikā tika ieteikts nodrošināt, lai NB8 sanāksmes būtu efektīvākas un aktuālākas, piemēram, veidojot koncentrētākas dienas kārtības, iekļaujot tajās aktuālus ārpolitikas jautājumus un pirms sanāksmēm izplatot dienas kārtības kontekstā aktuālus dokumentus. Taču tajā pašā laikā tika uzsvērts, ka ir svarīgi, lai sadarbība un NB8 dialogs būtu neformāls, elastīgs un pragmatisks. Tātad šķiet, ka nepieciešams panākt līdzsvaru starp efektivitāti un elastīgumu.

2. Vienu mēnesi pirms NB8 sanāksmes uzņēmējvalstij būtu jāizplata dienas kārtības projekts, aicinot pārējās NB8 valstis nākt klajā ar saviem priekšlikumiem galīgajai dienas kārtībai. Organizatoriem jācenšas panākt, lai programmas būtu vēl koncentrētākas.

Būtu jāuzsver, ka galīgās dienas kārtības saturs vienmēr ir uzņēmējvalsts ziņā.

Nemot vērā ministru aizņemtbu, būtu jāapsver, kā lietderīgāk izmantot videokonferences. Tas ļautu sarīkot sanāksmes operatīvi vai ārkārtas gadījumā. Videokonferences varētu izmantot arī konsultācijām pirms augsta līmeņa sanāksmēm vai ministru sanāksmēm citās organizācijās.

3. NB8 dialogs būtu jāuzlabo, ministru un amatpersonu līmenī vairāk izmantojot videokonferences.

¹ Sk. 1. pielikumu.

NB8 sadarbība starptautiskajās organizācijās

Ziemeļvalstu un Baltijas valstu sadarbība notiek ne tikai NB8 struktūras ietvaros. Šī sadarbība tiek īstenota arī tādās starptautiskajās organizācijās kā ES, NATO, Eiropas Padome, EDSO un ANO. Mūsu turpmākos ieteikumus iedvesmojušas tikšanās ar reģiona pārstāvjiem.

Apvienoto Nāciju Organizācija

Apvienoto Nāciju Organizācija ir neoficiāli iedalīta piecās ģeopolitisko reģionu grupās, kurās notiek rīcības koordinācija un sadarbība saistībā ar kandidēšanu uz ANO amatiem. Ziemeļvalstis un Baltijas valstis ir iedalītas divās atsevišķās reģionālajās grupās – Rietumeiropas un citu valstu grupā (*WEOG*) un Austrumeiropas grupā, ko dēvē arī par Pārejas ekonomikas valstīm (*CEIT*). Starp šīm grupām būtu iespējama lielāka koordinācija un sadarbība attiecībā uz kandidātu virzīšanu, tādējādi palielinot NB8 ietekmi ANO.

4. Lielāka NB8 koordinācija un sadarbība ANO attiecībā uz kandidātu virzīšanu.

Pasaules Banka un Starptautiskais Valūtas fonds

Plaša un labi izveidota NB8 sadarbība noris Pasaules Bankā un Starptautiskajā Valūtas fondā, kur NB8 valstis ir pārstāvētas valdē. Šo sadarbību varētu stiprināt, ja visas NB8 valstis darbotos aktīvāk.

5. Aktīvāka līdzdalība NB8 grupā Pasaules Bankā un Starptautiskajā Valūtas fondā.

Eiropas Savienība

ES karogs

Darbs ES un jaunās Lisabonas Līgumā noteiktās lēmumu pieņemšanas procedūras ir aizvien vairāk parādījušas nepieciešamību dalībvalstīm meklēt sabiedrotus, lai palielinātu savu ietekmi. NB6 valstīm pirms ES sanāksmēm notiek neoficiālas premjerministru un ārlietu ministru tikšanās, lai apmainītos viedokļiem un dalītos informācijā.

Norvēģija un Īslande iepriekš jau ir bijušas uzaicinātas uz sanāksmēm, kuru mērķis ir palielināt Ziemeļvalstu un Baltijas valstu ietekmi ES. Šīm sanāksmēm jāturpinās un, ja iespējams, jāklūst intensīvākām, arī ierēdņu un ekspertu līmenī. Šo sanāksmju rīkotāja valsts attiecīgā gadījumā būtu jāizvēlas, pamatojoties uz esošajiem neformālajiem rotācijas principiem.

Tajā pašā laikā, gadījumos, kad tas ir piemēroti Ziemeļvalstīm un Baltijas valstīm jāizpēta iespējas dažādās politiskajās jomās veidot oficiālas vai neoficiālas apvienības ar citām līdzīgi domājošu dalībvalstu grupām, piemēram, ar Višegradas valstīm.

6. Vairāk konsultāciju pirms ES sanāksmēm.

Sadarbība diplomātisko pārstāvniecību jomā

Kā mēs varam uzlabot savu diplomātisko pārstāvniecību pasaulē, stiprinot NB8 sadarbību?

Ziemeļvalstu ārlietu ministri ir vienojušies īstenot Stoltenberga ziņojumā iekļautos ieteikumus attiecībā uz Ziemeļvalstu sadarbību diplomātisko pārstāvniecību jomā. Lai sniegtu pārskatu par rezultātiem, Ziemeļvalstis pašlaik gatavo attiecīgu ziņojumu Ziemeļvalstu ārvalstu ministru sanāksmei 2010. gadā.

Pašlaik Ziemeļvalstis jau sadarbojas dažās pasaules daļās, vai nu izmitinot citu valstu diplomātus, vai - kā, piemēram, Berlīnē - izveidojot kopīgi izmantojamas telpas vēstniecību tuvumā. Dažās vietās šī sadarbība ir ietvērusi arī Baltijas valstu pārstāvniecību, lai gan tie drīzāk ir izņēmuma gadījumi. Latvija un Igaunija sadarbojas attiecībā uz pārstāvniecību Kairā. Eiropas kopējo ārlietu dienesta ieviešana paver jaunas iespējas, kas būtu sīkāk jāizpēta, piemēram, attiecībā uz konsulāro jautājumu risināšanu.

Kopīgas diplomātiskās telpas ir veids, kā paplašināt diplomātisko pārstāvniecību dažādās pasaules daļās, ja ierobežotā budžeta un prioritāšu dēļ šāda pārstāvniecība citādi nebūtu iespējama. Tajā pašā laikā paplašināta sadarbība šajā jomā varētu padarīt atpazīstamāku arī NB8 sadarbību.

Tāpēc šajā jomā vajadzētu darīt vairāk. Pirmais pasākums varētu būt neformālas darba grupas izveide informācijas apkopošanai, kur NB8 valstis varētu sniegt informāciju par iespējam uzņemt citu NB8 valstu diplomātus darbam savās pārstāvniecībās.

7. Ārlietu ministrijām būtu jāizveido neformāla darba grupa informācijas apkopošanai par sadarbības iespējām diplomātisko pārstāvniecību jomā.

8. Katrai NB8 valstij būtu jānorāda vismaz viena diplomātiskā pārstāvniecība, kurā tā varētu uzņemt diplomātus no citām NB8 valstīm.

Diplomātu apmaiņa starp ārlietu ministrijām palīdzētu uzlabot savstarpējo sadarbību un sapratni darba līmenī. Tas jau notiek, bet tikai divpusēji. Vēlāk šo praksi varētu ieviest arī citās ministrijās un citās jomās.

9. Būtu jāizpēta diplomātu apmaiņas iespējas starp Ārlietu ministrijām un tās praktiskie aspekti.

Civilā aizsardzība

Kā Ziemeļvalstu un Baltijas valstu sadarbība var aizsargāt vidi un stiprināt Baltijas jūras uzraudzību?

Katru gadu tūkstošiem kuģu šķērso Baltijas jūru, kas šauru jūras ceļu un nelielā jūras dziļuma dēļ ir grūti kuģojama zona. Baltijas jūrā notiek 120–140 negadījumu gadā, galvenokārt kuģiem uzskrienot uz sēkļa. Saskaņā ar ES Baltijas jūras reģiona stratēģiju lielākais no četriem galvenajiem izaicinājumiem ir panākt, lai šis reģions kļūtu par ekoloģiski ilgtspējīgu teritoriju.

Baltijas jūrā pieaug naftas un citu potenciāli bīstamo kravu transporta apjomi. Nevar izslēgt naftas noplūdes iespēju ar līdzīgām sekām, kādas nesen bija vērojamas Meksikas līcī. Tāpēc vairāk būtu jādarbojas, lai aizsargātu Baltijas jūras reģionu no vides postījumiem.

Sabiedrības informētība un cīņa pret piesārņojumu

Helsinku Komisija (*HELCOM*) strādā, lai aizsargātu Baltijas jūras vidi pret piesārņojuma avotiem, un tā ir starpvaldību sadarbība starp Dāniju, Igauniju, Somiju, Latviju, Lietuvu, Poliju, Krieviju, Zviedriju, Vāciju un ES. 2007. gadā *HELCOM* ietvaros tika pieņemta vērienīga programma “Baltijas jūras rīcības plāns”. Baltijas jūras rīcības plāna mērķis ir līdz 2021. gadam atjaunot Baltijas jūras vides ekoloģisko stāvokli, un tajā skartas visas galvenās ekoloģiskās problēmas, kas ietekmē Baltijas jūras vidi.

HELCOM karogs

Dānijas Karaliskās flotes attēls

Īstenojot Baltijas jūras rīcības plānu, iesaistītās valstis ir apņēmušās palielināt sabiedrības informētību par ekoloģisko aspektu.

Nozīmīgs solis NB8 sadarbībā šajā jomā varētu būt “Jūras vides novērotājs” programmas ieviešana visās NB8 valstīs. Iedvesmas avots varētu būt programma, kuru koordinē Dānijas Karaliskā flote (www.sok.dk) – programma, kurai līdz šim ir pievienojušies 12 500 cilvēki.

Ja “novērotājs” konstatē naftas noplūdi vai cita veida piesārņojumu Dānijas teritoriālajos ūdeņos, šī persona var sazināties ar floti, zvanot uz centrālo tālruna numuru. Balstoties uz saņemto zvanu, flote novērtēs situāciju un nodrošinās pilnu nacionālo koordināciju, lai identificētu par piesārņojumu atbildīgo pusi un panāktu piesārņojuma savākšanu.

10. Visām NB8 valstīm būtu jāievieš “Jūras vides novērotāja” programma.

Ieviešot šo programmu visās NB8 valstīs, valstīm būtu lietderīgi neformāli apmainīties ar labākajiem praktiskajiem risinājumiem un informāciju.

Lai aizsargātu Baltijas jūras vidi, jābūt ieviestiem arī atbilstošiem tiesību aktiem. Ja NB8 valstu tiesību akti būtu saskaņoti, piesārņotājiem varētu būt grūtāk izbēgt no soda. Ziemeļvalstīs ir pieņemti tiesību akti, kas paredz naudas sodu piespriešanu piesārņotājiem, bet līdzīgi tiesību akti nepastāv Baltijas valstīs. Šajā jomā starp Ziemeļvalstīm un Baltijas valstīm jau notiek neformāla spēju palielināšana, bet būtu jāpaveic vairāk.

11. NB8 valstu tiesību akti būtu jāpārskatī, lai cīnītos pret piesārņojumu Baltijas jūrā.

Meklēšana un glābšana jūrā (SAR)

Meklēšanas un glābšanas jomā jau pastāv daudzi forumi, kuri varētu tikt izmantoti pilnīgāk. Kopš 1989. gada Ziemeļvalstis ir izveidojušas *Nordred* meklēšanas un glābšanas sadarbību, kas tām ļauj sniegt savstarpēju palīdzību ārkārtas gadījumos. Šodien šī sadarbība ietver reģionālo un vietējo pārrobežu sadarbību civilās drošības, policijas un jūras meklēšanas un glābšanas jomā. Šo sadarbību varētu paplašināt, tajā iesaistot arī Baltijas valstis un tādējādi nodrošinot pievienoto vērtību gan NB8 sadarbībai, gan *Nordred*. Pirmais solis šīs sadarbības attīstīšanā būtu *Nordred* novērotāja statusa piešķiršana Baltijas valstīm.

Nordred logotips

12. Baltijas valstīm būtu jāpiešķir *Nordred* novērotāja statuss.

Lai vairotu savstarpējo sapratni un zināšanas vienam par otra spējām ārkārtas gadījumos, kā arī lai stiprinātu savstarpējo sadarbību šajā jomā, prioritāte būtu jāpiešķir NB8 līdzdalībai ikgadējās ārkārtas situāciju novēršanas mācībās. Katru gadu pirmajā maija nedēļā pie Dānijas salas Bornholmas notiek *Baltic SAREX* meklēšanas un glābšanas mācības, kurās piedalās daudzas Baltijas jūras valstis, tostarp dažas NB8 valstis. Ja dalībvalstis varētu pārmaiņus rīkot šīs mācības, tāpat kā tas notiek ar *HELCOM* ikgadējām jūras mācībām *BALEX DELTA*, tas ļautu efektīvāk palielināt spējas šajā jomā. Šajā saistībā potenciālās uzņēmējvalstis varētu izmantot Dānijas pieredzi un zināšanas.

13. *Baltic SAREX* meklēšanas un glābšanas mācības katru gadu varētu rīkot cita uzņēmējvalsts.

Civilā aizsardzība

Sadarbība jāuzlabo arī civilās aizsardzības jomā, piemēram, paaugstinot valstu savstarpējo informētības līmeni. Pašlaik NB8 valstīm nav viegli pieejama attiecīgā kontaktinformācija gadījumā, ja ārkārtas situācijā nekavējoties ir jāsazinās ar kolēģiem citās NB8 valstīs.

14. Jāizveido neformāls informācijas tīkls, norādot katras valsts spējas un atbildīgo personu un iestāžu kontaktinformāciju ārkārtas situāciju gadījumos.

Pamatojoties uz 2009. gada 27. aprīļa [par ārkārtas situāciju risināšanu atbildīgo Ziemeļvalstu ministru Stokholmā parakstīto] Hāgas deklarāciju, Ziemeļvalstis sadarbojas, piemēram, īstenojot kopīgus tematiskos projektus, kuru mērķis ir veicināt savstarpēju pieredzes apmaiņu un ciešāku sadarbību. Šajā sadarbībā būtu jāiesaista arī Baltijas valstis.

15. Lietderīgas informācijas, pieredzes un zināšanu apmaiņa varētu tikt veicināta, iesaistot novērotājus no citām NB8 valstīm Hāgas deklarācijas sadarbības tīklā.

Ārkārtas situāciju novēršanas mācības

Katra NB8 valsts rīko ārkārtas situāciju novēršanas mācības, bet novērotāji uz šiem pasākumiem tiek pamatā aicināti pēc *ad hoc* principa. Novērotāju klātbūtne sniegtu

pievienoto vērtību gan uzņēmējvalstij, gan novērotājiem un vēl vairāk uzlabotu sadarbību ārkārtas situāciju novēršanā.

16. Jāaicina novērotāji no citām NB8 valstīm piedalīties valstu lielākajās nacionālajās ārkārtas situāciju novēršanas mācībās.

Varētu tikt organizētas atsevišķas NB8 mācības ārkārtas situāciju novēršanas jomā, vēlams ar kopīgu risku scenārijiem. Pirmās varētu notikt jubilejas - 2011. gadā (aprit 20 gadi kopš Baltijas valstu neatkarības atgūšanas), kas varētu arī uzlabot sabiedrības informētību par NB8 sadarbību. Ja iespējams, mācības varētu notikt līdz ar NB8 ārlietu ministru tikšanos augustā.

17. Varētu rīkot ikgadējas NB8 valstu mācības ārkārtas situāciju novēršanas jomā; ja iespējams, pirmās varētu notikt 2011. gada augustā.

Civilās spējas

Kā mēs varam labāk izmantot savas civilās spējas?

Runājot par sadarbību attiecībā uz civiliedzīvotāju palīdzību katastrofu skartajos apgabalos, būtu jāpiemin Starptautiskā Humānā partnerība (*International Humanitarian Partnership - IHP*). Tā ietver neformālu sadarbību starp valsts civilās aizsardzības iestādēm Dānijā, Zviedrijā, Norvēģijā, Somijā, Igaunijā, Apvienotajā Karalistē un Nīderlandē. Šī sadarbība parasti ir saistīta ar operatīvajiem pakalpojumiem atbalsta moduļu veidā. Šie moduļi ir izstrādāti ātrai izvēršanai, ANO misiju atbalstam, bet tos var izmantot arī citu organizāciju, piemēram, ES Civilās aizsardzības mehānisma atbalstam. Šī sadarbība ir bijusi veiksmīga, un moduļi ir izmantoti daudzās katastrofu situācijās visā pasaulē, arī nesenojā katastrofas situācijā Haiti.

IHP ir atbildīga arī par vienīgajām starptautiskajām civilajām humanitārajām mācībām (*TRIPLEX*), kuras notiek reizi divos gados un kurās piedalās dalībnieki no starptautiskajām organizācijām, militārajām un civilās aizsardzības organizācijām.

18. Visas NB8 valstis būtu jāmudina pieteikties dalībai *IHP*.

Lai efektīvi izmantotu Ziemeļvalstu un Baltijas valstu civilās spējas, būtu jāizveido kopīgs resursu fonds vai katalogs, lai varētu piesaistīt personālu apgabalos, kuros nepieciešama stabilizācija vai spēju attīstīšana. Piemēram, ja viena NB8 valsts no EDSO saņemtu lūgumu sniegt civilo palīdzību labas pārvaldības jomā, bet tās rīcībā nacionālā līmenī nebūtu vajadzīgo resursu, šī valsts varētu izmantot NB8 resursu fondu, lai atrastu vajadzīgo speciālistu kādā citā NB8 valstī.

19. Būtu jāizveido NB8 civilo resursu fonds.

Būtu jāizpēta, kā turpmāk izmantot Baltijas Aizsardzības koledžu (*BALTDEFCOL*), lai cilvēkiem, kas iekļauti NB8 resursu fondā, piedāvātu atbilstošus kursus (piemēram, likuma varas u.c. jomās).

20. Baltijas Aizsardzības koledžā jāpiedāvā vairāk kursu, kas palīdzētu stiprināt NB8 [civilo] resursu fondu.

Kiberdrošība

Kā mēs varam palielināt kiberdrošību?

Uzbrukumi valsts informācijas sistēmām ne tikai iespaido valsts drošību, bet arī pilsoņu drošības sajūtu un sabiedrības stabilitātes sajūtu. Kiberuzbrukumi Igaunijai 2007. gadā lielākoties bija vērsti pret valsts dienestiem, piemēram, Centrālo banku. Ja Bankai būtu nodarīts nopietns kaitējums, tas būtu varējis nopietni apdraudēt Igaunijas finanšu stabilitāti.

Sadarbības stiprināšanu šajā jomā varētu sekmēt darbs, kas tiek veikts kopējā kiberaizsardzības izcilības centrā (CCDCOE) Tallinā, Igaunijā. Šis centrs, ko NATO Ziemeļatlantijas Padome ir akreditējusi kā starptautisku militāro organizāciju un ko finansē vairāki NATO sabiedrotie, ir atvērts arī NATO partnervalstīm un institūcijām.

CCDCOE logotips

Ziemeļvalstis ir piekritušas Stoltenberga ziņojumā ietvertajam ieteikumam uzlabot sadarbību kiberdrošības jomā un pašlaik izvērtē, kā to varētu ieviest. Vien no iespējām būtu izveidot neformālu Ziemeļvalstu kiberdrošības tīklu, kurš strādātu ar kiberdrošības civilajiem aspektiem. Vēlāk šo tīklu varētu paplašināt, iekļaujot arī Baltijas valstis. Tomēr šāda Ziemeļvalstu un Baltijas valstu tīkla izveides priekšnoteikums būtu labi funkcionējošas datoru drošības incidentu reaģēšanas vienības (CERT) visās NB8 valstīs un daudzpusējs drošības nolīgums. Tādējādi, pirmais solis sadarbības attīstīšanai šajā jomā būtu spēju palielināšana tajos aspektos, kur tas ir nepieciešams.

21. Tajās NB8 valstīs, kur tas nepieciešams, būtu jāpalielina datoru drošības incidentu reaģēšanas vienību spējas.

Kad visās NB8 valstīs būs labi funkcionējošas datoru drošības incidentu reaģēšanas vienības, varētu izvērtēt iespējas slēgt daudzpusēju Ziemeļvalstu un Baltijas valstu drošības nolīgumu, kas dotu iespēju sadarboties attiecībā uz klasificētajiem dokumentiem.

Sadarbība aizsardzības jomā

Kā mēs varam uzlabot un stiprināt NB8 sadarbību aizsardzības jomā?

NB8 sadarbība aizsardzības jomā ietver ikgadējas aizsardzības ministru sanāksmes, kā arī sadarbību praksē, piemēram, Baltijas Aizsardzības koledžā (BALTDEFCOL) Tartu, Igaunijā. Ziemeļvalstis un Baltijas valstis ir sadarbojušās arī ārpus reģiona, sniedzot atbalstu Starptautiskajam Štāba virsnieku centram Kijevā, Ukrainā.

Ziemeļvalstu un Baltijas valstu sadarbība aizsardzības jomā noris ļoti labi, jo īpaši divpusējā un trīspusējā līmenī, kā arī ES un NATO operāciju ietvaros. Tomēr sadarbībai ir arī neizmantots potenciāls, jo īpaši daudzpusējā līmenī. Šajā saistībā būtu dabiski raudzīties uz Ziemeļvalstu sadarbību aizsardzības jomā (NORDEFSCO). NORDEFSCO pamatā ir piecas dažādas sadarbības jomas:

1. stratēģiskā attīstība (ieskaitot pētniecību un ilgtermiņa stratēģisko analīzi),
2. spējas (ieskaitot bruņojumu/tā iegādi un loģistiku),

3. cilvēkresursi un izglītība (piemēram, profesionālā izglītība),

4. treniņi un mācības,

5. operācijas (piemēram, ES Ziemeļu kaujas grupa).

22. Visas NB8 valstis būtu jāmudina sniegt savu ieguldījumu ES 2011. gada Ziemeļu kaujas grupas izveidē².

Ziemeļvalstu sadarbība nenotiek tikai Ziemeļvalstu reģionā vien. Reģionālā resursu palielināšana notiek arī Rietumbalkānu valstīs un Āfrikā. Balkānos šajā sadarbībā piedalās arī Baltijas valstis.

23. Būtu jāapsver Baltijas valstu iesaistīšana Ziemeļvalstu sadarbībā Āfrikā.

BALTDEFCOL ģerbonis

Labā sadarbība ir izveidojusies Baltijas Aizsardzības koledžā (*BALTDEFCOL*), kas ir Baltijas valstu kopīga aizsardzības akadēmija. Galvenais *BALTDEFCOL* mērķis ir sniegt augstas kvalitātes militāro izglītību un apmācību atbilstoši NATO standartiem un Baltijas valstu valdību noteiktajām vajadzībām. *BALTDEFCOL* ir atvērta visiem studentiem no NATO valstīm un ES dalībvalstīm, kā arī studentiem no valstīm, kas piedalās NATO programmā "Partnerattiecības mieram" (*PfP*). Ziemeļvalstis piedalās, nosūtot pasniedzējus un studentus (gan no Ziemeļvalstīm, gan arī no citām valstīm) un finansiāli.

Pamatojoties uz neatkarīgu starptautisku pārskatu, kas tika veikts 2009. gadā, Baltijas valstu aizsardzības ministri 2010. gadā pieņēma jaunu piecu gadu *BALTDEFCOL* attīstības plānu. Šajā attīstības plānā ir uzsvērtā starptautiskas līdzdalības nepieciešamība, ieskaitot ārvalstu pasniedzējus un lekcijas. Ziemeļvalstis varētu vairāk atbalstīt attīstības plānā noteiktos mērķus, piemēram, komandējot uz *BALTDEFCOL* vairāk studentu un pasniedzēju.

24. Uz *BALTDEFCOL* būtu jākomandē vairāk pasniedzēju un studentu no Ziemeļvalstīm.

Varētu apsvērt *BALTDEFCOL* izmantošanu vienas dienas pasākumiem vai semināriem, uzaicinot augsta ranga referentus, piemēram, aizsardzības ministrus vai aizsardzības spēku vadītājus.

25. *BALTDEFCOL* būtu jāorganizē īsi semināri, aicinot tajos piedalīties augsta ranga referentus.

Būtu jāapsver arī sadarbības uzlabošana ar NATO un ES attiecībā uz tādu kursu norisi *BALTDEFCOL*, kuri parasti notiek NATO vai ES telpās (piemēram, Eiropas Drošības un aizsardzības koledžā).

26. Jāuzlabo sadarbība ar NATO un ES attiecībā uz kursu norisi *BALTDEFCOL* telpās.

² Dānija nepiedalās ES aizsardzības dimensijā un tāpēc nevarēs iesaistīties Ziemeļu kaujas grupā.

Enerģētika

Kā NB8 sadarbība var uzlabot energoapgādes drošību un energoefektivitāti?

2008. gada novembrī Eiropas Komisija apstiprināja Baltijas enerģijas tirgus starpsavienojumu plānu (BEMIP), ko pēc tam iekļāva ES stratēģijā Baltijas jūras reģiona valstīm. Šīs iniciatīvas galvenais mērķis ir pilnībā integrēt visas trīs Baltijas valstis Eiropas enerģijas tirgū, stiprinot starpsavienojumus ar to ES kaimiņvalstīm un ieviešot Ziemeļu modeli ES tiesību aktu pārņemšanai attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu. Šajā sadarbībā iesaistījušās Dānija, Igaunija, Somija, Latvija, Lietuva un Zviedrija, kā arī Vācija un Polija. Norvēģijai ir novērotāja statuss.

Debatēs par enerģētiku daudz uzmanības ir bijis pievērsts energoapgādes drošības jautājumam, tostarp energoapgādes jautājumam, jo īpaši tradicionālajiem enerģijas avotiem (fosilajiem un kodolenerģijas avotiem). Šķiet, ka mazāk uzmanības ir pievērsts ar atjaunojamajiem enerģijas avotiem (biomasu, ūdeni un vēju) saistītajiem jautājumiem un energoefektivitātei.

Attiecībā uz atjaunojamajiem enerģijas avotiem NB8 reģionā ir potenciāls to izmantošanai daudz plašāk, nekā tas tiek darīts pašlaik, un tas būtu labvēlīgi visam reģionam, jo īpaši videi reģionā. Tāpēc NB8 sadarbība enerģētikas jomā būtu jākoncentrē uz to, kā palielināt atjaunojamo enerģijas avotu izmantošanu.

Desmitiem gadu energoefektivitātes jautājumi ir bijuši Ziemeļvalstu darba kārtībā, un tās šajā jomā ir uzkrājušas plašas zināšanas un pieredzi. Tas būtu jāizmanto NB8 sadarbības ietvaros. Enerģijas patēriņa samazināšana būtu labvēlīga ne tikai videi, bet arī ekonomikai, jo vislētākā un "viszaļākā" enerģija ir tā enerģija, ko neizlieto.

Vestas Wind Systems A/S attēls

Attēls, kurā redzams mājas siltumizolācijas standarts. Rockwool International A/S attēls.

Turklāt atjaunojamās enerģijas avotu izmantošana un enerģijas patēriņa samazināšana mazina arī atkarību no tradicionālākiem ārējiem enerģijas avotiem un tādā veidā uzlabo ikvienas valsts energoapgādes drošību.

Būtu jāizveido sadarbība enerģijas patēriņa samazināšanas jomā, uzlabojot energoefektivitāti un veicinot atjaunojamo enerģijas avotu izmantošanu NB8 valstīs kopumā, īpašu uzmanību pievēršot Baltijas valstīm. Būtu jāuzsver, ka šādi iniciatīvai ir svarīga augsta līmeņa politiskā atbalsta saņemšana, kā arī konkrēti termiņi.

Politiskā atbalsta saņemšana stiprināt sadarbību ir jānostiprina ar finansiālu atbalstu. Tas varētu tikt sniegts, piemēram, Ziemeļvalstu Investīciju bankas aizdevumu veidā projektiem, kuru mērķis ir uzlabot energoefektivitāti.

27. Ikvienai NB8 valstij būtu jāizvirza savs pārstāvis, kas strādātu augsta līmeņa darba grupā. Sešus mēnešus pēc darba grupas izveidošanas tai būtu jāiepapozīstina ar rīcības plānu, kurā būtu konkrēti ieteikumi par to, kā veicināt atjaunojamās enerģijas avotu izmantošanu un uzlabot energoefektivitāti NB8 valstīs.

Vēl viens veids, kā iespējams stiprināt sadarbību enerģētikas jomā, varētu būt sadarbības veicināšana pētniecības un attīstības jomā. Kopš 2008. gada Ziemeļvalstīs pastāv piecu gadu kopīgā Ziemeļu pētniecības programma (*Nordic Top Research*), kuras uzmanības centrā ir klimata izmaiņas, enerģētika un vide. Šīs sadarbības pamatā ir dalībvalstu finansējums. Būtu jāapsver Baltijas valstu iesaistīšana šajā sadarbībā.

28. Būtu jāapsver Baltijas valstu iesaistīšana *Nordic Top Research* programmā.

NB8 zīmols

Kā mēs varam uzlabot NB8 sadarbības redzamību?

Vairākās jomās Ziemeļvalstu un Baltijas valstu sadarbība noris labi. Tomēr šķiet, ka gan galvenās iesaistītās personas, gan arī ierindas pilsoņi nav pietiekami informēti par NB8 sadarbību. Tāpēc daudz vairāk būtu jāstrādā sabiedrisko attiecību un publiskās diplomātijas jomā.

2011. gadā aprit 20 gadi kopš Baltijas valstu neatkarības atgūšanas. Šo jubilejas gadu varētu izmantot kā platformu, lai popularizētu NB8 sadarbību, īstenojot kopīgus pasākumus.

Ziemeļvalstis un Baltijas valstis saista īpašas kultūrvēsturiska saiknes. Jubilejas gadu varētu izmantot, lai šīs saiknes popularizētu un uzsvērtu.

29. Ikvienai NB8 valstij būtu jāizraugās valsts pārstāvis darba grupā, kuras uzdevums būtu izvirzīt konkrētus priekšlikumus jubilejas gada pasākumiem.

Vēl viens ieteikums varētu būt reģionāla konference, kurā piedalītos žurnālisti, vēsturnieki, pētnieki un citas personas, kurām ir īpaša interese un zināšanas par Ziemeļvalstu un Baltijas valstu sadarbību. Šajā konferencē galvenā uzmanība būtu jāpievērš Ziemeļvalstu un Baltijas valstu sadarbībai un iespējām nākotnē. Konference varētu notikt vienlaicīgi ar Ziemeļvalstu un Baltijas valstu ārlietu ministru tikšanos 2011. gada augustā, tādējādi panākot sinerģiju starp šiem abiem notikumiem.

30. Būtu jāsarīko reģionāla konference, kuras uzmanības centrā būtu Ziemeļvalstu un Baltijas valstu sadarbība.

Būtu jāuzsver arī pati ministru tikšanās, to labāk atspoguļojot plašsaziņas līdzekļos.

31. Pirms ministru sanāksmes visiem NB8 valstu ārlietu ministriem būtu jā sagatavo kopīgs raksts.

Šajā ziņojumā sniegtos ieteikumus apspriedīs NB8 valstu ārlietu ministru sanāksmē Rīgā 2010. gada augustā. Pēc tam, kad būs pieņemts lēmums par to, kuri ieteikumi jāīsteno, saistībā ar nākamo ikgadējo NB8 valstu ārlietu ministru sanākumi būtu jāveic ieviešanas procesa izvērtējums.

32. Izvērtēšana sesija saistībā ar šo ekspertu ziņojumu būtu jāiekļauj ikgadējā NB8 ministru sanāksmē.

NB8 sadarbība paredz daudzus pasākumus. Tās ir ministru sanāksmes, akadēmisko mācībspēku konferences, studentu apmaiņa u. c. Tomēr šķiet, ka ir grūti atrast informāciju par šiem pasākumiem. Dažas NB8 valstis ir ievietojušas informāciju par šo sadarbību savu ārlietu ministriju mājas lapās, bet diemžēl tā nav vispārēja tendence.

33. Visām NB8 valstīm savu ārlietu ministriju tīmekļa vietnēs būtu jāizveido vismaz vispārēja NB8 tīmekļa vietne.

34. Būtu jānodrošina nozaru ministrijas, piemēram, izglītības ministrijas, iekļaut informāciju par mobilitātes programmām un kopīgo aktivitāšu finansēšanas iespējām.

NordPlus logotips

Informējot sabiedrību par NB8 struktūru, cilvēki ne tikai iegūtu vairāk zināšanu par šo sadarbību, bet tas varētu arī stiprināt turpmāko sadarbību, jo, piemēram, vairāk studentu ieinteresētos par Ziemeļvalstu Ministru padomes apmaiņas programmām (*NordPlus*).

Tas varētu palīdzēt uzlabot pašreizējo situāciju, kad, kā tas atzīts ES stratēģijā Baltijas jūras reģionam, nepietiekami tiek izmantota studentu un pētnieku apmaiņa.

Vēl viens veids, kā pilnveidot zināšanas par sadarbību un mobilitāti, ir atbalstīt NB8 valstu konvergenci atbilstoši Eiropas standartiem un Boloņas procesam tādos jautājumos kā grādu sistēmas, kvalitātes nodrošināšana un universitāšu pārvaldība. Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijai (OECD) ir ilgas un nostiprinātas tradīcijas savu dalībvalstu starptautiskas izvērtēšanas organizēšanā, tādējādi sniedzot savu ieguldījumu valstīs notiekošajos pārmaiņu procesos. Varētu būt lietderīgi izmantot NB8 sadarbību, lai Ziemeļvalstis izvērtētu, piemēram, augstākās izglītības sistēmas Baltijas valstīs. Ieteikumus, kas tiek sniegti, veicot šādu izvērtēšanu, varētu izmantot, lai attīstītu konkrētus kopīgus pilnveides projektus, kurus finansētu, piemēram, ES. Izvērtēšana būtu jāfinansē, piemēram, no Ziemeļvalstu Ministru padomes līdzekļiem.

35. Ziemeļvalstīm būtu jāveic Baltijas valstu augstākās izglītības sistēmu izvērtējums.

NB8 sadarbību varētu popularizēt, piešķirot nedaudzas, bet prestižas stipendijas studentiem vai jauniešiem pētniekiem, kuri veic pētījumus saistībā ar Ziemeļvalstu un Baltijas valstu sadarbību, ieskaitot arī sabiedriskās domas pētījumus. Stipendijas varētu finansēt, piemēram, no Ziemeļvalstu Ministru padomes līdzekļiem.

36. Būtu jāpiedāvā īpašas NB8 stipendijas.

Visbeidzot studentu un pētnieku apmaiņas programmām varētu būt izdevīgi, ja Ziemeļvalstu universitāšu sadarbībā iesaistītos arī Baltijas valstis. 1995. gadā piecas Ziemeļvalstis izveidoja Ziemeļvalstu Universitāšu sadarbību (*NUS*). Mērķis šādai sadarbībai, kurā iesaistījās arī Ziemeļvalstu Universitāšu vadītāju asociācija (*NUAS*), ir nodrošināt savstarpējo informētību par augstākās izglītības un pētniecības attīstību Ziemeļvalstīs un uzlabot Ziemeļvalstu sadarbību šajā jomā. *NUS* mērķis ir arī koordinēt valsts universitāšu struktūru dalību starptautiskajā sadarbībā.

37. Ziemeļvalstu Universitāšu un Ziemeļvalstu Universitāšu vadītāju asociācijas sadarbībā būtu jāiesaista Baltijas valstis.

Ziemeļvalstīs un daļēji arī Baltijas valstīs cilvēku zināšanas par kaimiņvalstīm ir samērā labas, turpretī par NB8 valstīm, šķiet, šādu zināšanu nav. Veids, kā uzlabot vispārējo informētību un veicināt cilvēku personisko saskarsmi, varētu būt pārrobežu, jo īpaši, sadraudzības pilsētu sadarbība.

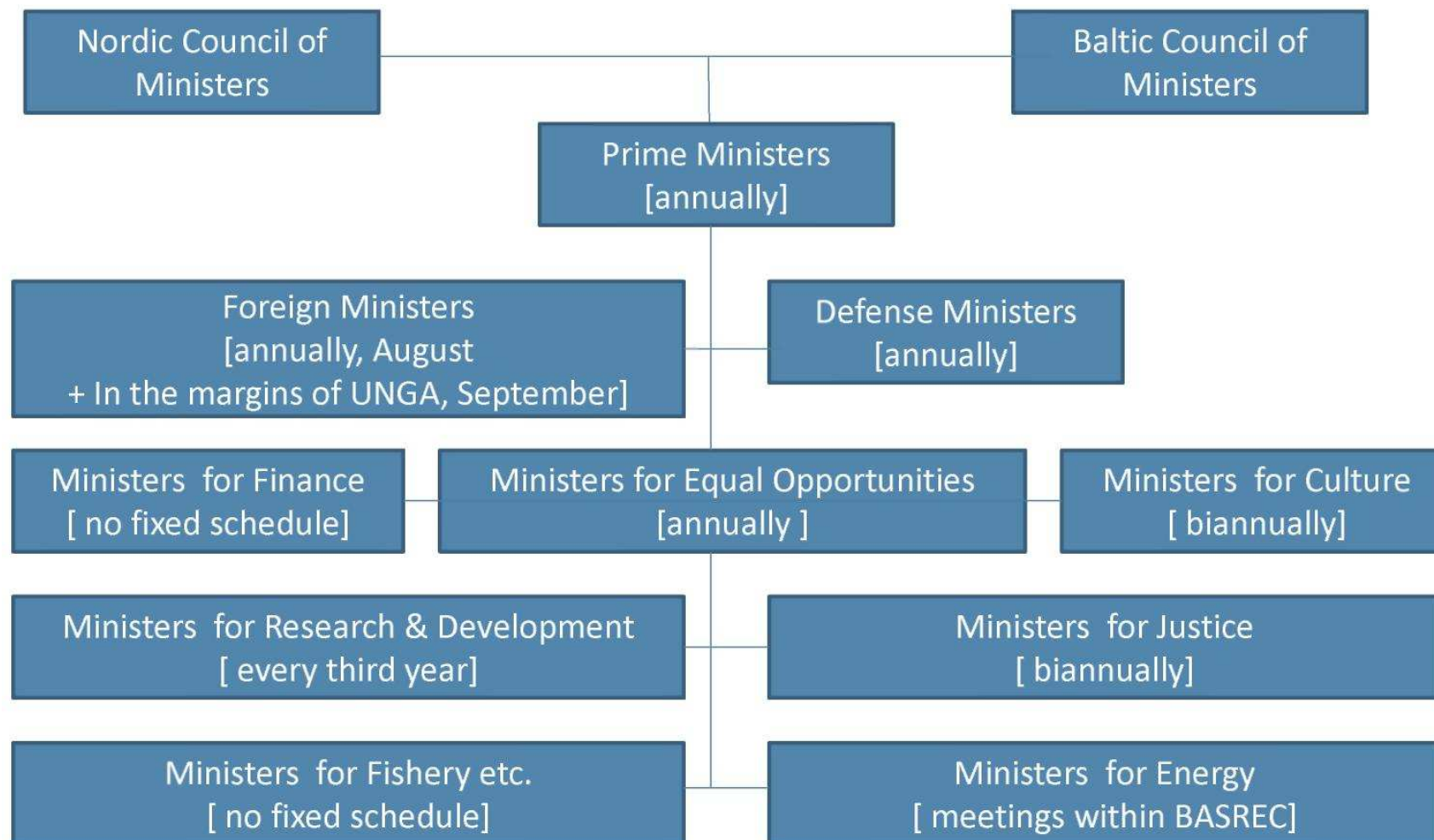
38. Lielākās NB8 pilsētas būtu jāmudina uzsākt sadarbību ar vismaz vienu sadraudzības pilsētu kādā no pārējām NB8 valstīm.

Nobeiguma piezīmes

Latvijas un Dānijas ārlietu ministri mums uzdeva izpētīt, kā varētu stiprināt NB8 sadarbību. Visi šajā ziņojumā iekļautie ieteikumi varētu nodrošināt pievienoto vērtību gan NB8 sadarbībai kopumā, gan atsevišķām NB8 valstīm.

Tomēr jāuzsver, ka nepietiek tikai ar šo ieteikumu īstenošanu. Lai NB8 sadarbība turpinātu attīstīties arī ilgtermiņā, ir nepieciešama politiskā griba, uzmanība un informētība. Mēs esam ieteikuši ārlietu ministru sanāsmē, kam jānotiek 2011. jubilejas gadā, izvērtēt mūsu ieteikumu īstenošanu. Mēs ceram, ka šajā ārlietu ministru sanāsmē apstiprinās to, ka šāda politiskā apņemšanās patiešām pastāv.

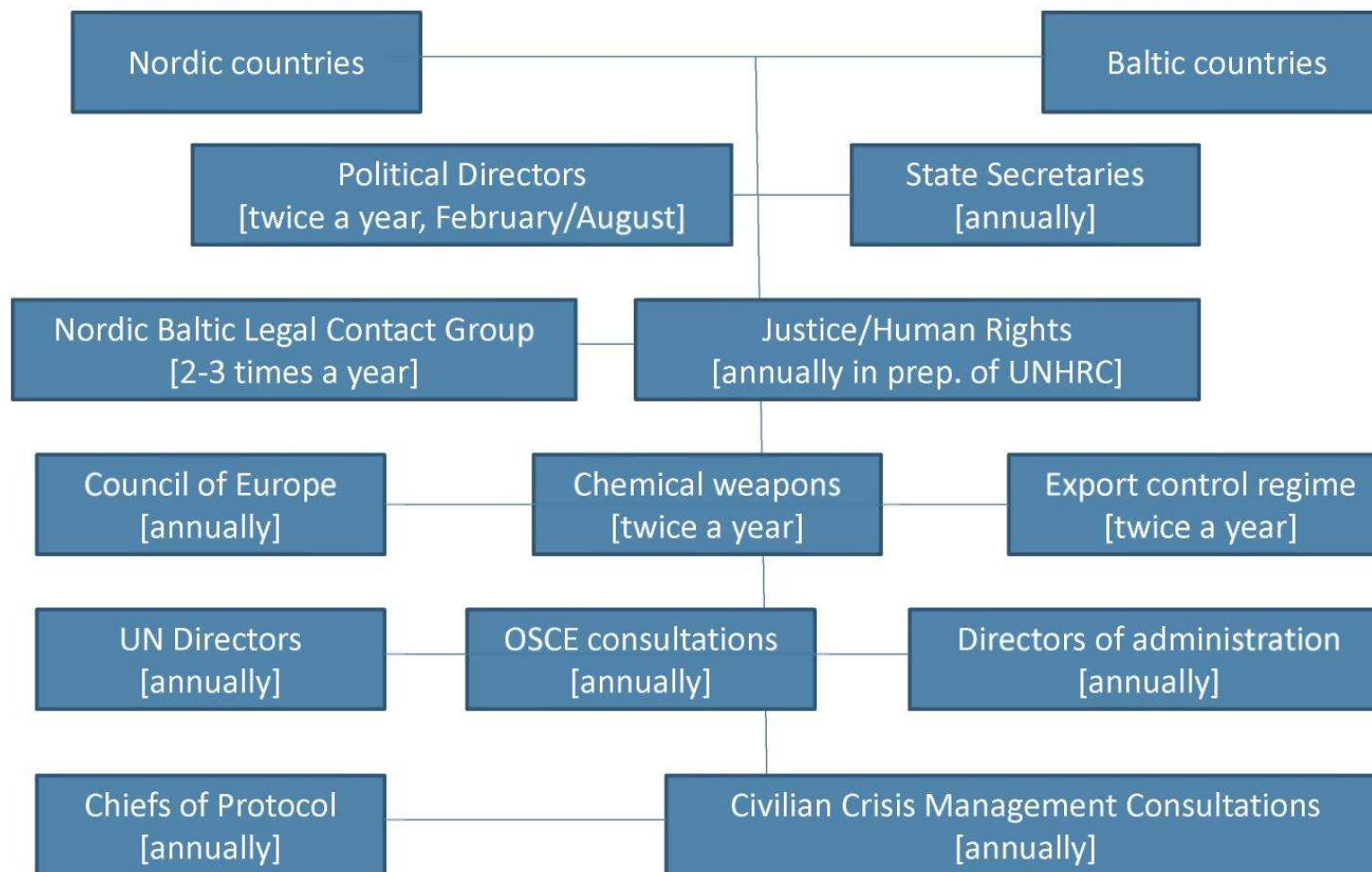
NB8 STRUKTŪRA

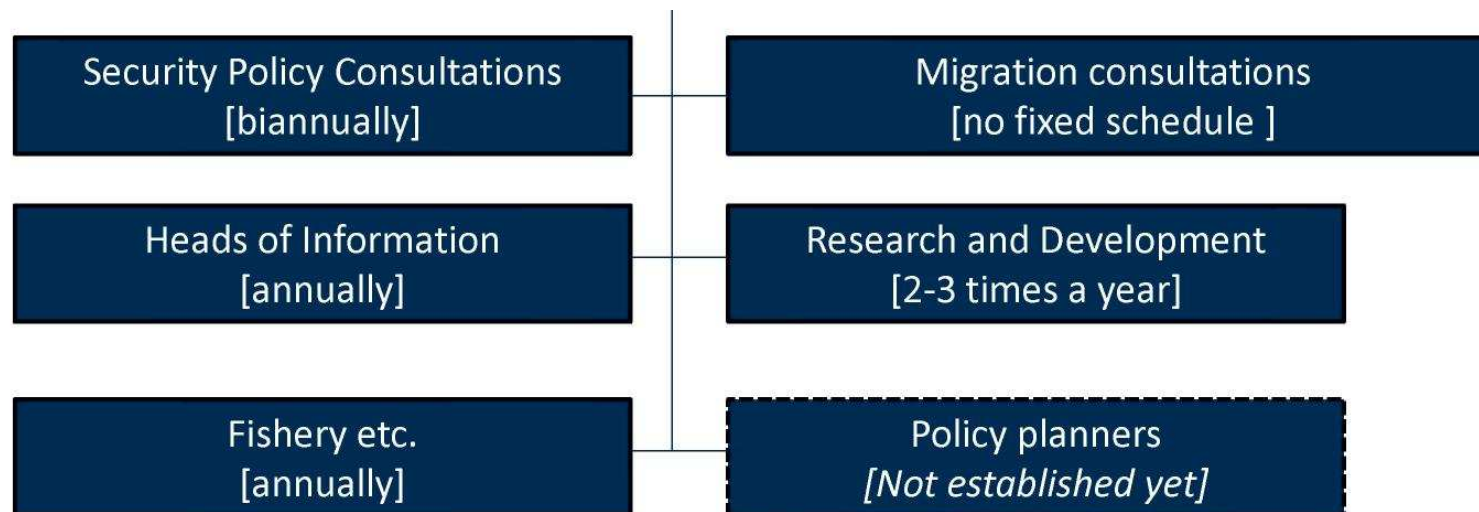
Ziemeļvalstu Ministru padome

Baltijas Ministru padome
Ministru prezidenti [katru gadu]
Ārlietu ministri [katru gadu augustā + ANO ģenerālajā asamblejā septembrī]
Aizsardzības ministri [katru gadu]
Finanšu ministri [nav noteikts grafiks]
Vienlīdzīgu iespēju ministri [katru gadu]
Kultūras ministri [reizi divos gados]
Pētniecības un attīstības ministri [katru trešo gadu]
Tieslietu ministri [reizi divos gados]
Zivsaimniecības ministri u. c. [nav noteikts grafiks]
Enerģētikas ministri [sanāksmes <i>BASREC</i>]

NB8 STRUKTŪRA

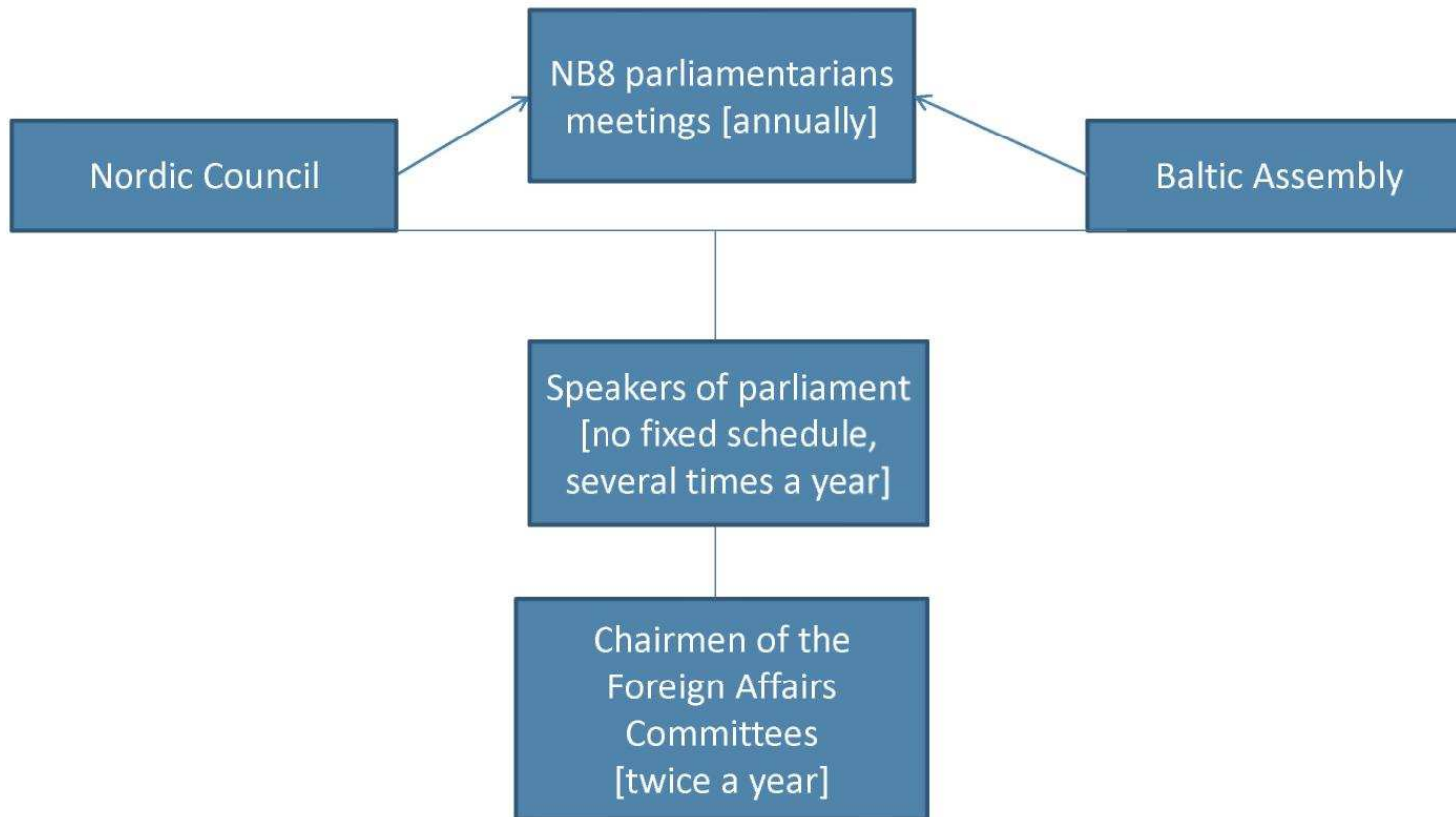

Ziemeļvalstis
Baltijas valstis
Politiskie vadītāji [divreiz gadā, februārī un augustā]
Valstu sekretāri [katru gadu]
Ziemeļvalstu un Baltijas valstu juridiskā kontaktgrupa [2–3 reizes gadā]
Tieslietas/cilvēktiesības [katru gadu, gatavojoties ANO Cilvēktiesību padomei]
Eiropas Padome [katru gadu]
Ķīmiskie ieroči [divreiz gadā]
Eksporta kontroles režīms [divreiz gadā]
ANO struktūru vadītāji [katru gadu]
EDSO konsultācijas [katru gadu]
Valsts pārvaldes iestāžu direktori [katru gadu]
Protokola vadītāji [katru gadu]
Konsultācijas par civilās krīzes pārvaldību [katru gadu]

Konsultācijas par drošības politiku [reizi divos gados]
Konsultācijas par migrāciju [nav noteikts grafiks]
Informācijas dienestu vadītāji [katru gadu]
Pētniecība un attīstība [2–3 reizes gadā]
Zivsaimniecība u. c. [katru gadu]
Politikas plānotāji [vēl nav noteikts]

NB8 STRUKTŪRA

Ziemeļu Padome

NB8 valstu parlamentu deputātu tikšanās [katru gadu]

Baltijas Asambleja
Parlamenta priekšsēdētāji [nav noteikts grafiks, vairākas reizes gadā]
Ārlietu komiteju vadītāji [divreiz gadā]

Logotipi un attēli

Visi logotipi un attēli šajā ziņojumā ir izmantoti ar Eiropas Komisijas, *HELCOM*, Dānijas Karaliskās flotes, *Rockwool International A/S*, *Vestas Wind Systems A/S*, Izcilības centra sadarbībai kiberaizsardzības jomā, *Nordred*, *NordPlus* un *BALTDEFCOL* atļauju.

Pirmā lapa

Pirmā lapa izveidota, izmantojot *Wordle* (www.wordle.net).

Saites

Baltijas Asambleja: www.baltasam.org

Baltijas Aizsardzības koledža (*BALTDEFCOL*): www.bdcol.ee

BEMIP (Baltijas enerģijas tirgu starpsavienojumu plāns):
http://ec.europa.eu/energy/infrastructure/bemip_en.htm

Izcilības centrs sadarbībai kiberaizsardzības jomā:
www.ccdcoe.org

ES Stratēģija Baltijas jūras reģionam:
[//eu.baltic.net/Baltic_Sea_Region_strategy.7428.html](http://eu.baltic.net/Baltic_Sea_Region_strategy.7428.html)

Hāgas deklarācija:
[http://www.fmn.dk/videnom/Documents/Deklaration%20Haga-deklarationen%20slutlig%20\(4\).pdf](http://www.fmn.dk/videnom/Documents/Deklaration%20Haga-deklarationen%20slutlig%20(4).pdf)

***HELCOM*:**
www.helcom.fi

Starptautiskā Humānā partnerība (*IHP*):
www.ihp.nu

NB8 valstu ārlietu ministrijas:

Dānija: www.um.dk

Igaunija: www.vm.ee

Īslande: www.mfa.is

Latvija: www.mfa.gov.lv/en/

Lietuva: www.urm.lt

Norvēģija: www.regjeringen.no

Somija: <http://formin.finland.fi/Public/default.aspx?>

Zviedrija: www.sweden.gov.se/sb/d/2059

Ziemeļvalstu Universitāšu vadītāju asociācija (NUAS): www.nuas.org

Ziemeļvalstu Ministru padome/Ziemeļu Padome: www.norden.org

Ziemeļvalstu Investīciju banka: www.nib.int

NordPlus: www.nordplusonline.org

Nordred: www.nordred.org

Dānijas Karaliskā flote: www.sok.dk

Stoltenberga ziņojums: <http://www.regjeringen.no/upload/UD/Vedlegg/nordicreport.pdf>